

Durpynų atkūrimo priemonės (versija 2026.09)

Priemonės pavadinimas	Priemonės kodas	Igyvendinama iki (m.)	Priemonės aprašymas	GAR straipsniai, kūrų tikslų siekiami	Dalinis tikslas (subtarget)	Tiksliausias taikymo ploto įvertis arba intervalas	Mato vienetas (km arba km2)	Preliminarūs numatomo viešojo finansavimo priemonės
Hidrologinio režimo atkūrimas pažėistose pelkių ekosistemose	LT_GAR_11-4_001	2030	Pelkių atkūrimo darbai miško žemėje, saugomose teritorijose ir už jų ribų. Atkuriant pažėistą pelkį ir pelkinį miškų hidrologinį režimą siekiama didinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų absorbciją, mažinti dujų emisijas, sukurti tinkamas sąlygas pelkinių buveinių ir rūšių buveinių atkūrimui ir įkūrimui. Priemonė apima tinkamų teritorijų atranką, hidrologinio režimo atkūrimo projektų rengimą ir jų įgyvendinimą vietoje. Papildomas šios priemonės įgyvendinimą remia LIFE programos projektas LIFE23-NAT-LT-LIFE ForestHabitatLT (Nr. 101147231), vykdomas 2027-2029 m. kurio metu atkuriami Dabaravės pelės ūkio priemonės taikymo plotai ir apimtis (tačiau planuojamas metams į priekį). Ekologinė nauda: atkurus pelkių hidrologinį režimą, padidinta šiltnamio efektą sukeliančių dujų absorbcija, atkurtos pelkių ir pelkinių miškų ekosistemos funkcijos ir pagerinta su pelkėmis susijusių buveinių bei rūšių būklė.	11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemių atkūrimas 4 straipsnis - Šašumoms buveinės 10 straipsnis - Apsukintųjų populiacijų atkūrimas	11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpynuose, kūrų žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, dirgumą 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkui naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusausintuose durpynuose, dirgumą 4.1. Buvinių būklės gerinimas 4.4. Buvinių plotų įkūrimas iš naujo 10.1. Apsukintųjų įvairovės ir gausos gerinimas	8,26	km2	Valstybinių miškų ūdrijos lėšos, LIFE projektai, Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPPI), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Hidrologinio režimo atkūrimas pažėistose aluvinų, paupių ir pelkinių miškų ekosistemose	LT_GAR_11-4_002	2050	Priemonė siekiama atkurti hidrologinį režimą pažėistose pelkinėse, aluvinėse ir paupinėse ekosistemose, kurių nusausinimas pablogino buveinių būklę, sumažino biologinę įvairovę ir miškų atsparumą sausoms bei padidino šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas. Priemonė apima pelkinius dirvožemius (miškuose bei pelkėse), apimant grėimas bei įterpusias teritorijas su mineraliniu dirvožemiu. Prioritetas skiriamas „tinkai „Natura 2000“, pasienio teritorijoms, valstybinių miškų teritorijoms. Priemonė taip pat prisideda prie platesnės krašto gynybos architektūros – pasienio teritorijose atkuriant pelkių ir šlapynių ekosistemas sukuriama natūralūs fiziniai barjerai. Priemonės įgyvendinimas etapai: Pirmas – tikslingų teritorijų identifikavimas ir finansavimo modelių analizė. Atsižvelgiant į galimus finansavimo šaltinius (pvz. viešąjį finansavimą, anglies, gamtos kreditus, apsaugos sutarčių sudarymą ir kt.), atliekama galimų finansavimo ir kompensavimo modelių analizė, vertinami galimi interesų konfliktai. Kartu identifikuojamos hidrologiniai pažėistos pelkinės ir durpinės dirvožemių miškų teritorijos, prioritetą teikiant saugomoms bei pasienio teritorijoms. Antras – hidrologinio režimo atkūrimo projektavimas ir poveikio vertinimas. Atliekamas hidrologinis modelavimas, paremtiama techniniai sprendiniai (pvz. melioracijos sistemų pertvarkymas, rylių palalinimas, užtvankų įrengimas ir kt.). Įvertinamas galimas poveikis aplinkinėms teritorijoms. Trečias – hidrologinio režimo atkūrimo sprendinių įgyvendinimas. Priemonės įgyvendinimai keliami tarpiniai tikslai: iki 2030 m. - 25 km2; iki 2040 m. - 75 km2; iki 2050 m. - 125 km2. Nusausinti pelkiniai ir durpiniai dirvožemiai yra reikšmingas anglies emisijų šaltinis, o jų hidrologinio režimo atkūrimas mažina šiltnamio efektą sukeliančias emisijas, atstato buveinių funkcijas ir didina ekosistemų atsparumą klimato kaitos poveikiui. Ekologinė nauda: atkurus pelkinių, aluvinų ir paupinių miškų ekosistemų hidrologinį režimą, pagerinta buveinių būklė ir biologinė įvairovė, sudaromos galimybės buveinėms įkurti iš naujo, padidintas anglies kaupimas ir miškų atsparumas sausoms, sustiprintas ekologinis įngulimas.	11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemių atkūrimas 4 straipsnis - Šašumoms buveinės 10 straipsnis - Apsukintųjų populiacijų atkūrimas 12 straipsnis - Miškų ekosistemių atkūrimas	11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpynuose, kūrų žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, dirgumą 4.1. Buvinių būklės gerinimas 4.4. Buvinių plotų įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kreybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvinių tipų jungčių gerinimas 4.11.-4.12. Pastangos užkurti kelių reikšmingam būklės biologiškai 10.1. Apsukintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkui naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusausintuose durpynuose, dirgumą 11.4.c. Pastangos atkurti dirgumą durpių gavybos vietų plotuose 12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 12.2. Įrašyti miško paveldžių populiacijų indeksų didėjimas 12.3.a. Rodiklio „stovėnų negyva mediena“ didėjimas 12.3.b. Rodiklio „gūnių negyva mediena“ didėjimas 12.3.c. Rodiklio „įvairiausių miškų daiktų“ didėjimas 12.3.d. Rodiklio „miškų jungčių“ didėjimas 12.3.e. Rodiklio „organinės anglies sankaupos“ didėjimas 12.3.f. Rodiklio „miškų, kuriuose domo gavybos vietose medžių rūšys, daiktai“ didėjimas 12.3.g. Rodiklio „medžių rūšių įvairovė“ didėjimas	126	km2	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPPI), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Aluvininių pievų ir šlapynių buveinių atkūrimas siekiant šių buveinių rūšių populiacijų atkūrimo	LT_GAR_4_015	2033	Ši tarptautiniu mastu vykdoma priemonė skirta skėtinės rūšies - medinės nendrinukės (<i>Acrocephalus paludicola</i>) ir jos buveinių apsaugai bei atkūrimui, užtikrinant ligatikių šios pasausiniu mastu nykstančios rūšies išlikimą Lietuvoje. Medinė nendrinukė yra rečiausias Europos giesmininkas, kurio populiacija išlieka kritiškai maža, o rūšies būklė tiesiogiai priklauso nuo atviri, tinkamo hidrologinio režimo šlapynių būklės. Priemonės tikslas yra pagerinti ir išplėsti rūšiui tinkamų buveinių tinklą, sustiprinti esamas populiacijas bei sudaryti sąlygas ligatikių jam įgyvendinimą. Priemonė apima kompleksinį buveinių tvarkymą Nemuno deltos, Žuvintio biosferos rezervato ir Dymos apylinkių teritorijose. Numatomos veiklos orientuotos į degradavusių ir aplėstų šlapynių atkūrimą, jų hidrologinio režimo gerinimą bei ligatikių priežiūros užtikrinimą. Bus šalinama sumedėjusi augalija, vykdomas reguliuojamas šienavimas, perteklinės biomasės surinkimas ir išvežimas, atkuriamas optimizmas vandens režimas įrengiant arba pritaikant vandens lygio reguliavimo infrastruktūrą. Toliau būdu bus atkurios atvirose vietose ir žolinės pelkių buveinės, būtinos medinės nendrinukės gyvenimui ir jauniklių išaugimui. Svarbi priemonės dalis yra populiacijos atkūrimas ir stiprinimas taikant translokacijos metodą. Į teritorijas, kuriose rūšies gausa nepakankama natūraliam atkūrimui arba ji beveik išnykusi, bus perkeltami jaunikliai iš stipresnių populiacijų. Šis metodas jau buvo sėkmingai išbandytas anketose nuosekliose gamtosauklyse projektuose ir laikomas viena efektyviausių priemonių siekiant atkurti gyvybingą vietinės populiacijos. Žuvintio biosferos rezervate planuojama sustiprinti vietinę populiaciją, sudaryti sąlygas ja tapti savarakiška ir stabila. Priemonės įgyvendinimas grindžiamas ligatikių rūšies stebėsenos ir sukaupiant mokslinius duomenis, kurie rodo, kad pagindinis medinės nendrinukės nykimo priežastis yra buveinių degradacija, šlapynių sausinimas, netinkamas ūkininkavimas ir buveinių fragmentacija. Ankstesnių projektų rezultatai patvirtino, kad atkūrus hidrologinį režimą ir reguliariai tvarkant buveines galima stabilizuoti ar net padidinti rūšies gausą. Lietuvoje įgyvendintos apsaugos priemonės jau prisidėjo prie populiacijos stabilizavimo, tačiau siekiant ligatikių rūšies išsaugojimo būtina įvesti ir gerinti tinkamų buveinių plotus bei stiprinti atkūrimo populiacijas. Numatoma ekologinė nauda apima ne tik medinės nendrinukės apsaugą, bet ir platesnį šlapynių ekosistemių atkūrimą. Sutvarkytos teritorijos taps tinkamos daugeliui kitų saugomų ir nykstančių rūšių, skatant grėžlę, stulgi, švėgžlę, didį erelį, baltąjį pelėdą ir kitas atvirių pelkių bei šlapynių rūšių. Atkurios šlapynės taip pat pagerins vandens kaupimo funkcijas, sumažins šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, padidins anglies kaupimą ekosistemose ir sustiprins kraštovaizdžio atsparumą klimato kaitos poveikiui. Taigi priemonė prisidės tiek prie biologinės įvairovės išsaugojimo, tiek prie klimato kaitos švelnėjimo ir ekosisteminių paslaugų išsaugojimo.	4 straipsnis - Šašumoms buveinės 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemių atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kreybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buvinių būklės gerinimas 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkui naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusausintuose durpynuose, dirgumą 11.4.c. Pastangos atkurti dirgumą durpių gavybos vietų plotuose 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpynuose, kūrų žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, dirgumą	18,5	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPPI), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Pelkių atkūrimas derinant krašto gynybos ir aplinkosaugos interesus	LT_GAR_4_016		Priemonė siekiama strategiskai sudurti krašto gynybos, biologinės įvairovės ir klimato kaitos tikslus, atkuriant pažėistas pelkių ir šlapynių buveines teritorijose, kuriose tai kartu prisideda prie valstybės gynybinių pajėgumų stiprinimo. Priemonė laikomas horizontalus planavimo mastas – aplinkosaugos ir krašto apsaugos interesai integruojami bendrų teritorijų atrankos ir įgyvendinimo procesą. Planuojama atrinkti teritorijas, kuriose pelkinių buveinių atkūrimas duotų dūgubą naudą – tiek aplinkosaugos, tiek nacionalinio saugumo srityse. Pirmiausia bus atliekami teritorijų tyrimai ir parengiami reikalingi gamtosaugos bei techniniai dokumentai, vėliau įgyvendinamas hidrologinio režimo atkūrimo priemonės: pertvarkoma sausinimo grioviai, įrengiami vandens sukavimo ir lygio reguliavimo įrenginiai, atkuriamas natūralus paviršius ir grunto vandens režimas. Esant poreikiui, vykdomos ir papildomos buveinių atkūrimo veiklos, skirtos užtikrinti ligatikių pelkių ekosistemių atkūrimui bei jų teikiamų ekosisteminių paslaugų išsaugojimą. Pasienio ir strategikiai svarbiuose teritorijose esančios pelkės, kai jos suriškėdas hidrologinis režimas, praranda tik ekologines funkcijas, tiek natūralus reikšė teikiamų gynybinių vertę. Ekologinė nauda: atkurus pelkių ir šlapynių buveines atgauna joms būdingos funkcijos ir struktūrą, gerėja jų ekologinė būklė, mažėja šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos, stiprinama biologinė įvairovė.	4 straipsnis - Šašumoms buveinės 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemių atkūrimas	4.1. Buvinių būklės gerinimas 4.4. Buvinių plotų įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kreybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvinių tipų jungčių gerinimas 4.11.-4.12. Pastangos užkurti kelių reikšmingam būklės biologiškai 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkui naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusausintuose durpynuose, dirgumą 11.4.c. Pastangos atkurti dirgumą durpių gavybos vietų plotuose 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpynuose, kūrų žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, dirgumą	8,26	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPPI), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]